

Udvikling af lokale fællesskaber og bynær fødevarerproduktion (Budgetforslag B2025)

Forslagsstiller: Thure Hastrup (UFP)

Forslaget retter sig mod BA, MTM og MKB.

Det foreslås, at der etableres en indsats til udvikling af lokale fællesskaber og bynær fødevarerproduktion. Som en del af indsatsen skal der udpeges tre områder i Aarhus Kommune til bynær fødevarerproduktion, som kan danne ramme for lokale fællesskaber og fællesdrevet landbrug, der gør nærområderne delvis selvforsynende med økologiske, regenerativt producerede fødevarer.

Motivation

Andelssamfundet i Hjortshøj har i mere end 30 år bidraget til en helt unik udvikling af lokalsamfundet i Hjortshøj. Bag den udvikling ligger en række succesrige eksperimenter inden for bæredygtighed, som igennem årene har skabt opmærksomhed – i Aarhus såvel som nationalt.

Et af de vigtige udbytter i den forbindelse er erfaringerne fra andelssamfundets fællesdrevne landbrug, der har skabt en lokal sammenhængskraft med en stribe positive effekter, der kan indgå direkte som en del af løsningen til flere af de vilde problemer, som Aarhus Kommune har identificeret.

I Hjortshøj har andelssamfundet forpagtet ca. 20 ha landbrugsjord af Aarhus Kommune. Jorden bliver dyrket af frivillige, der har opbygget et fællesskab, som styrker trivslen. Det er et fællesskab, der gør lokalsamfundet delvis selvforsynende med økologiske, bæredygtige fødevarer. Det styrker sammenhængskraften og forståelsen på tværs af by og land. Det giver de lokale et nært forhold til jorden, fødevarerne og naturen omkring dem. Den nære kontakt med natur og fødevarer indgår som leg og læring for børnene. Den nænsomme produktion er med til at beskytte sårbare grundvandsressourcer. Og endelig indgår fælleslandbruget som et vigtigt fundament i Vimby Fonden og Aarhus Kommunes arbejde med inklusion af borgere med særlige behov.

De gode erfaringer taler således direkte ind i kommunens udfordringer med sundhed og trivsel, klima og bæredygtighed og behovet for at udvikle naturen og forståelsen for den, - samtidig med at det styrker det lokale engagement.

Vi foreslår, at indsatsen tager afsæt i samarbejder med Andelssamfundet Hjortshøj, Andelsgaarde, Kalø Økologiske Landbrugsskole og tilsvarende aktører, der kan hjælpe med at skabe en god proces, der fører frem til identificering af 3 nye områder, hvor der kan etableres bynær fødevarerproduktion med opbakning og interesse fra lokale borgere.

Der skal stilles krav til skånsom, økologisk produktionsform, der muliggør, at de bynære landbrug kan ligge ovenpå drikkevandsressourcer.

Der skal være plads til variation og lokale forskelle. Selvom Andelssamfundet Hjortshøj er inspirationskilde, skal det være muligt at tage udgangspunkt i nye aktuelle, lokale initiativer, der tjener samme formål. Der kan for eksempel være forskel på størrelsen af arealerne og måden de lokale organiserer sig på. Der skal også være plads til at eksperimentere med permakulturel dyrkning og skovlandbrug, hvor brugen af træer bidrager til større resiliens, større CO₂-optag og øget biodiversitet.

Kommunens rolle er udelukkende rammesættende. Målet er at skabe en ramme, hvor det lokale initiativ kan udvikle sig på egne præmisser, som det er sket i Hjortshøj.

Aarhus Kommune skal i rammesætningen søge at skabe de optimale betingelser for samarbejde med lokale institutioner, så de bynære landbrug kan bidrage til at bringe borgerne så tæt på naturen og fødevarerne som muligt, samtidig med at de giver så høj en grad af selvforsyning som muligt. Det kan for eksempel være med skolehaver, hvor børn og unge lærer at dyrke og tilberede plantebaseret mad eller med kurser, der kan inspirere haveejere til at holde haven bæredygtigt.

Ressourcer

Indsatsen kræver projektmidler, så Aarhus Kommune kan facilitere rammesætningen samt øremærkning (og om nødvendigt opkøb i samarbejde med fond) af jord til formålet, så de lokale kan forpagte jorden på vilkår, der sikrer en langsigtet, stabil udvikling.

Udgifterne til jord kan minimeres/undgås ved at samtænke indsatsen med udpegning af arealer til grundvandsbeskyttelse.